

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

HE 169/2025 vp: Ahvenanmaan maakunnan hallituksen lausunnosta

Sivistysvaliokunta 26.3.2026
Hallitussihteeri Jussi Sallila

Huomiot lausunnosta välivastineessa 4.2.2026

- Lausunnossa katsottu, että Ahvenanmaan maakunnan hallituksella olisi oikeus osallistua valtion viranomaisten toimintaa Ahvenanmaalla koskevaan asiakirjahallinnon ja arkistotoimen ohjaukseen
 - Itsehallintolain säännös valtion viranomaisilta peräisin olevaa arkistoaineistoa koskevasta neuvotteluvelvollisuudesta ei luo perustetta jaetulle ohjaustoimivallalle
 - Tiedonhallintalain ja sitä edeltäneen tietohallintolain Ahvenanmaalla toimivia valtion viranomaisia koskevaa soveltamisalarajoitusta **ei ole perusteltu** maakunnan toimivallalla arkistolaitoksen alalla (vrt. lausunnossa esitetty)
- Lausunnossa kritisoitu esityksen säännöskohtaisten perustelujen selostusta itsehallintolain säännöksen tulkinnanvaraisuudesta (tekninen kehitys ja virastorakenteen muutokset)
 - Lausuntokierrosvaiheessa asiakokonaisuuteen kiinnitti huomiota Ulosottolaitos (lausunto 11.3.2025)
- Ahvenanmaan maakunnan hallituksen huoli Ahvenanmaalla toimivien valtion viranomaisten tiedonhallinnan puutteellisesta sääntelystä yleisesti ottaen perusteltu
 - Kysymys ratkaistava lähtökohtaisesti tiedonhallinta- tai julkisuuslainsäädännön uudistuksessa
- Pilvipalveluja koskevia huomioita esitetty myös muissa lausunnoissa, ks. välivastine

Täydentäviä huomioita

- Itsehallintolain kokonaisuudistuksen valmistelussa (ks. esim. esitysluonnos 2.7.2021 (dnro VN/846/2018) ja siitä annetut lausunnot) tunnistettu virastorakenteen muutosten ja teknisen kehityksen merkitys arkistoaineistoja koskevan sääntelyn kannalta (vrt. tulkinnanvaraisuutta koskevat huomiot)
- Lausunnossa on esitetty tulkinta, jonka mukaan maakunnan hallituksella ja maakuntapäivillä olisi ensisijainen vastuu oikeusvaltion tai –yhteiskunnan (rättssamhället) kehittämisestä Ahvenanmaalla
 - Mikäli perustelulle annettaisiin merkitystä itsehallintolain arkistosäännösten tulkinnassa, ensisijainen vastuu oikeusvaltiosta on eduskunnalla ja valtion viranomaisilla (ml. tuomioistuimet)
- Lausuntoon sisältyvät maininnat maakunnan arkistolaista ovat vailla oikeudellista merkitystä valtakunnan lainsäädännön soveltamisen kannalta (maakunnan arkistolain viittaus valtakunnan arkistolakiin pelkästään informatiivinen)
- Lausunnon mukaan maakunnan hallituksella ei tällä hetkellä ole sähköistä arkistoa, johon se voisi vastaanottaa sähköisiä asiakirjoja valtion viranomaisilta
 - Maakunnan lainsäädäntövallan ja hallinnon piiriin kuuluva kysymys; edistys toivottavaa